

re tuo tibi plenariam auctoritatem et indulgentiam
tibi concessaz a dño papa p vltio articulo mortis tue
In no. pa. 2 fi. 2 sp. san. Amen.

Explicit summa cōfessionū seu interrogā
toriū pro simplicibus confessoribus. Edi
tum ab archiepō florentino. videlicet fra
tre Anthonino ordinis predicatorum.

Incipit sermo beati Iohannis Crisostomi de penitētia. 2

Drouida mente et profundo co
gitatu agnosci debent duo
res. distmcta negocia. id ē.
quātū distat inter bonum et
malum nec aliūde hec cogi
tatio quā a primordio repe
tenda est quid aliud sit ma
luz q̄ peccatū amittē. **Q**uid
sit bonum q̄ agere penitentiā pro amisso. hec est
discretio vtriusq; negocij. **S**erpens in paradiso pec
catum suasisit. **E**ue penitentiā reclusit. et idē est bo
ni mali ve origo. **Q**uis deo dignior quā dauid et tñ
diliguit qui cecidisset d̄ culmie si nō fuisset; opūd̄
d̄ scelē. q̄s sceleratioz manasse. et hūc penitētia re
uocauit. **P**enituit deū q̄ saulē regez elegerit qua

propter nisi quod idem penam ignorauit. Quis sapientior
salomone sed nesciens penam perdidit gratiam. Et ob
hoc dictum est. **C**oncepit dolorem et peperit iniqui
tatem. **C**oncepit peccator delicti dolorem et si non
penituerit peperit sibi mortem. **P**aruulus antequam
prodeat ex utero. dolor est matri. peccatum vero con
ceptum coluber est in precordia hominis parit mortem
nisi penit uirum fuerit expiatum. peccati conceptio
serpens est in precordia latens. consummatum venenum spi
rat et luciferum generat morbum qui peccatus pa
rit in iudicium cadit et si neglexerit in ipso manebit.
Natum suum mulier libenter placat. **N**atum vero
peccatum facit exitum nutriendi peccati pariter et
mater est venter incontinentis et libido caput quod ducit
in utroque perditionem et profusus peccati virtus est. pro
fus ebrietas et castiganda securitas. **S**eminarium
delicti lex est cupiditatis in membris. et cor impe
nitens capietur ab eo commissum crimen dulce est ad
momentum. sed vertetur protinus in exilium. teme
rarius et audax festinus cecidit in crimen. decli
nat autem ab eo prouidus penitendo. **N**am sicut a
qua ignem extinguit ardentem. sic penitentia de
lebit crimina fontibus lacrimarum. sicut in tenebris
non est absque lucerna lumen. sic non potest pecca
tum sine penitentia aboleri hoc de homine iam bapti
sato dicitur. **N**am lector intelligat martirium penitentie
preteriti non egere. et sicut lux diei non querit lucer
nam sic iusticia ante deum sine penitentia lucet potius
peccati depremet desperantem. quid autem penitendo
leuius pergit. presumptiuo spiritu subintrat pec
catum et multiformis callidus discurrit in homines

tena cum non
miseria rari
sanus. Quis
iuris et ecc
hoc vel illi
tibi. **I**stud
uerant h
dispolueri
rentia ab
guineis a
tur quod p
bi etia a
maleficij
bivocis
Et de
sua. ita
non plo
sufficien
sed exhor
miseriord
chisti. **S**i
tum sic in
vel morte
cessarii
tum de illi
clere. **S**i v
si habet cai
tum debet
auditate
catore nisi
vi psonam

tētia cū nō possit facē. s3 inotescēda vt d2 .xxv. q.
 vii. dclando sic. talē tibi darē penitētiā si esses
 sanus. q̄uis deberes facē mēto maiorē fm reglāz
 iuris et ecclie. **S**3 q2 non potes modo cū eris sanus
 hoc vlt illud facies. vlt venias ad me. et tūc dabo
 tibi. **I**stud tñ vltimū nō videt^r secum. eo q̄ raro re-
 uertant^r hmoi p pnia. **S**3 dicat sibi. si aliter de9
 disposuerit de te dimittas tñ p aia tua et p peni-
 tentia aliqd. **P**otest etiam iniūgi inimicis et asan-
 guineis aliqd in pnia si vtriq3 acceptāt. z si credi-
 tur q̄ p eo satisfaciens ess; i statu grē. **S**up omia
 bñ etiā auisādus ē vt si debet aliqd alicui vlt rōne
 maleficij vlt attract9 vlt depositi vlt aliter declarat
 bñ. vt nō discedat cū alieno. ne meternū dānetur
Et de restitutionib9 ad pias cās et legatis p aia
 sua. ita disponat vt cogātur executores expedire z
 non plongare sicut cottidie faciūt. q̄ si non vell3
 sufficienter disponē vlt restituē nō est absoluend9
 sed exhortand9 ad attritōez. sūt et ofidētiā diuine
 misericordie exēplo latronis ex meritis passionis
 christi. **S**i non pōt hñe copiā sacerdotis q̄uis bo-
 num sit in hmoi piculis in mari. bello. ifirmitate.
 vel morte violenta pōt laico ofiteri. non tñ est ne-
 cessariū **Q**d si fiat et q̄uis euadat tenetur tal ite-
 rum de illis oib9 ofiteri q2 non habet claues ec-
 clehie. **S**i vero ifirm9 non est in piculo mortis. et
 si habet casum excōmūicationis vel casum reserua-
 tum debet ofessor ire vel mittere ad ep̄m si p̄t p
 auctoritate hmoi. modo tamē tali vt nō pdat pec-
 catorē nisi prius ille dederit licentiam nominan-
 di psonam. **S**i autem infirmus habet indulgenti-

am in articulo mortis a papa. appinquante morte tē
potest fieri absolutio post oia p̄dicta. Pro p̄dicta
indulgentia forma absolutionis in articulo t̄m mor
tis habentib⁹ indulgentiam plenariam videlicet
si ille tunc infirmus cōfessus est non oportet itera
re scilicet **C**onfiteor 2c Misereat⁹ 2c sed sufficit di
xisse illa semel in principio cōfessōis et subiungat
Confessor dicens Absoluo te 2c Auctoritate dei ⁊
beatorū ap̄lorū pe. et pau. 2c vsq; ad finem Sed
si ante non cōfessus fuerat dicat infirm⁹ si potest
Confiteor 2c Si vero non potest dicat alius loco
sui. Postea sacerdos cui fuerat generaliter cōfess⁹
vel specialiter dicat. Misereat⁹ tui 2c Indulgenti
am 2c Consequenter subiūgens dicat. Dñs noster
iesus ch̄rist⁹ p̄ suā sanctā misericordiā te absoluat
Et auctoritate ipsius dei. et beatorū ap̄lorū
eius pe. et pau. ⁊ sancte ro. ecc̄ie michi in hac p̄te
cōmissa et tibi cōcessa. qua nūc fūgor ego. absoluo
te ab omni sn̄ia excom̄icationis maioris vel minoris
suspensōis et interdīcti. si teneris. et restituo te vni
tati fidelīū et sanctis sacram̄tis ecc̄ie. Itē eadem
auctoritate dei et beatorū eius ap̄lorū pe. et pau.
et sancte ro. ecc̄ie et dñi pape michi in hac p̄te
cōmissa et tibi cōcessa. inq̄tū clauēs sancte ecc̄ie
se extendū t. et inq̄tū debeo et possum si ista vice
morieris. absoluo te ab oībus penis tuis in purga
torio debitis p̄pter culpas et offensas quas cōtra
deum et animā tuā et p̄ximū tuum cōmisisti si non
p̄textu istius indulgentie cōmisisti illa et inq̄tum
michi p̄mittitur. restituo te innocentie. ī qua eras
q̄n baptisat⁹ fuisti. Si vero ista vice non morieris

sapiens non illi dat locū gradiendi. in corde pigri
ut cereus ardet peccatum. Nam in pectore penitē
ti liquefcit ut cera. peccati princeps fact⁹ ē aspis
si in adam subintrauit dolus et fecit eum intra li
gna paradisi latere confusum. Vocauit illum de⁹
non natura sed vespertina voce. id est. lucifero di
cens. Quidam vbi es. Et quid ille. vocem tuam audi
ui et timui quia nudus sum et abscondi. Timui
¶ Quare quia nudus sum et erubui me. Quid
ergo. Expulsi⁹ est pater per peccatum. reuocan
tur filij per penitentiam. Nam quod peccatū clau
sit penitentia reserauit. Et de quo ira precipita
uit pietas reuocauit. Qui non penitet. modo nu
dus manebit in vmbra mortis. Qui vero timet deū
per penitentiā illustratur. **O** penitentia que cundā
miserante in deo remittis. et paradysum reseras.
Que contritum sanat hominem et tristē exhile
rat. vitam de interitu restaurat. et hominem reno
uat. fiduciam reformat. gratiamq; habundantio
rem refundit. **O** penitentia quid de te noui referā
omnia ligata tu soluis. omnia soluta tu reseras. oia
aduersa tu mitigas. omnia attrita tu sanas. omnia
confusa tu lucidas. omnia desperata tu animas. **O**
penitentia rutilantior auro. splendidior sole. quā
non vincit peccatum. nec defectio superat nec de
speratio delet. penitentia respuit auariciam. hor
ret luxuriam. fugit furorem. firmat amorem calcat
superbiam. linguam continet. **¶** Componit mo
res. odit maliciam. Excludit inuidiam. Perfecta
penitentia cogit peccatores omnia libenter suffer
re. Si violentus querat que habet non petat. Si

vestem dirimat. non refragatur. percutienti maxil-
lam prebet alteram. **Q**uasiarius ultro adiciet **C**a-
stigatus gratias agit. prouocatus tacet. **E**xasperatus
blanditur **S**uperiori suplex est Inferiori sub-
iacet. **I**n corde eius contritio est. in ore confessio.
in opere tota humilitas. **N**ec est perfecta et fructi-
fera penitudo. **S**ic penitenti presto est deus.
Esurienti nutritor est. Sitienti potator. **S**apienti
quod stultum putatur sapit. quod triste est placet
quod molle est displicet. quod fluxum est horret. **O**-
penitentia misericordie mater et magistra virtutum
magna vbera tua quibus reos resoluis. hac refi-
cis delinquentes. lapsos releuas. recreas de-
speratos. per te nobis christus regnum celorum
appropriatum signat dicens. Penitentiam agite.
appropinquabit enim regnum celorum. **E**t ita baptis-
ta clamat. facite fructus dignos penitentie. quoniam
ecce adest regnum dei. **P**er te dauid post flagici-
um. felix iterum recepit spiritum sanctum. **P**er te Ma-
nasse post cruenta facinora. ecce meruit fieri rece-
ptibilis. **P**er te petrus apostolus postquam ter nega-
uit data est ei indulgentie dextera. **P**er te filius
prodigus regressus ad patrem. non solum comple-
xum osculumque paternum. sed etiam epulum vitu-
li saginati vestemque insignem promeruit adipisci
Per te mulier fornicaria vberes stillauit lacrimas
sordesque sui deterfit. **N**imue ciuitas magna. popu-
lusque integer barbarorum subito deum sapuit vir-
tutem tuam sensit. odorem tuum accepit. sapor
tuum strinxit. dulcedinem tuam gustauit. **C**ilicium
tuum contraxit. cinerem tuum comedit ieiunium tu-

um protraxit. lacrimas tuas profudit gemitum tuum
um suspiciumq; p'sensit. fructusq; vbertatis tue
abundanter exhibuit et sic opera tua non solum de
crete mortis discrimen euasit sed etiam vite inco
gnite coronam accepit. **C**ui similitudinem penitent
tie comparemus. sic est quomodo ager fructifer a
vinea fecunda. aut etiā arbor fructifera. fructus ei
edet peccator famelicus. et proficit in fiducia dei
acceptaq; remissione pinguescat in vita. et hec sūt
verba eius. **D**omine ante te omne desiderium meum
et gemitus cordis mei non est absconditus a te amo
rem meum. suspirium intellige. pauor peccati solli
citat me. pondus mee conscientie deprimit. Non ē
michi spes viuendi. neq; fiducia moriendi. Audi
cium tuum deus vereor. et penas timeo prepara
tas impijs. **A**udi me obsecro modo dum ipsius est
remitte quod timeo. dele qd vereor prius q̄ abea
et amplius non ero. tali animo penitenti remissio
datur et vita donatur. nec regnum deerit a domi
no tribuendum. Quid ergo times penitentiam. **O**
homo etiam ab hac regula penitentiae expectatum
intellige baptisma et martirium sine aqua non est
vivere nec deo placere. **C**lamat Iheremias con
punctus populo. Quis dabit capiti meo aquam et
oculis meis fontem lacrimarum et flebo vulnera
populi mei. **S**ciebat enim qd lacrimae iuuarent po
pulum transmigratum. sciebat qd eius fletibus
subueneret. **S**ciebat qd deus contritione querit et
fletibus flectitur. **S**ciebat qd lugentes deus leti
ficat et penitentib; presto est. ideo prophetadi locū

remotū querebat ut vsq; ad vallē ptingeret lacri
marū quā de⁹ amat. quā ch^{ri}stus āplectit^r Vallis
est remotis fletibus secreta quę dicit^r. **I**osaphat
in qua iudex celestis populos discutit. et omnes
gentes examinat. **D**isposuit in conualle fletus est
enim vallis remota propter iudicium quidem me
tuendā publica et secreta est. publica ē ad futuri
iudicij penam. secreta propter salubres penitētie
lacrime magnus profectus est lacrimarum. plo
rando seruus propiciat dominum. filius lacrimis
mitigat patrem. et asperam matrem plorans paru
ul⁹ mulcet. **I**ta ergo et peccator profusis fleti
bus remouit iram dei reformatus in ipso cupit vi
dere **T**himotheum. **P**aulus propter fletum des
dero inquit videre te memor lacrimarum tuarum
Et dauid dicit. **V**enite adoremus et ploremus co
raz dño qui fecit nos **E**t iterū fuerunt michi lacri
me mee panes die ac nocte et potum meum cū fle
tu miscebā stratumq; meū^r p singulas noctes lacri
mis rigabam. **E**t iterum deus vitam meam annū
ciaui tibi. posuisti lacrimas meas in conspectu tuo
tanq̃ si diceret. **S**uscipe domine lacrimas meas
quoniam lacrimę mee sunt que tradunt rudera et
sanunt vulnera. **L**acrimę sunt que penitentiam ac
mant et penitentiam prouocant. lacrimę sunt que
celū pulsantes crimina delent ⁊ psciam degrauāt
sanant in ore penitentie verba ⁊ mouent in pecto
re pietatis veniā et implet^r caput aqua tumescunt
oculi irrigāt^r Gene. decurrūt riuuli et deus indul
gentia mentem exhilarat. **L**acrimę sunt que recō
ciliāt deo. a peccatis redimūt animā. vestre lacrie

lauant et dant illi remissionis candorem. **N**am sic
 auceps hamo aut visco aut rethe mag^o aliquo ca-
 ptum tenet passerem et manu sua subtilissimo fu-
 niculo ligatum tenet et quasi dimittens laxum de
 manu sua dans ei liberam volandi potestatem. ac
 ille auidus ad volandū euasumq; se putās alacer
 altiora appetit. sed iste summum funiculum tenens
 restringit eum cum volaret et ad se retrahit a spe
 volandi et viuendi deceptum. **I**ta et dyabol⁹ ver-
 sutus venator per spiritum presumptionis laqueo
 deceptum iplicat hominē. qui se semel. leserit vult
 quidem ab eo euelli sed vinculu⁹ velox venator te-
 nens reuocat captum semel in laqueo suo reuolu-
 tum. premit equidem vinculum ipsum fluxum est
 ac facili potest dirumpi sed desidia nostra et dila-
 tio diurna facit vt robustum fiat et non cito rum-
 pat^r. **Q**uicqd̄ em̄ durū aut rigidū obicit vigilātia
 vincit^r et penititudine ppulsatur orationib⁹ mollit^r
 fletibusq; resoluit^r. **N**am vbi p̄sumptionis spirit⁹
 ipat Vbi exclusa penitudie sola peccati arbor fru-
 ctibus suis exsupat ⁊ hec est arbor i qua decept⁹
 pthoplastus in mortē defluxit s; restat lignū vi-
 te in paradiso dei repositum qd̄ nunc p penitentiā
 repetit homo. **R**ecurre o homo recurre ad arborē
 vite quid tardas manducare fructus eius vt ma-
 neas in eternum. quid times penitentiā nil durū
 est q̄ delectat. **N**ūc cū gustaueris tūc p̄senties q̄
 suauis sit odor eius inuariabilis et sapor in fauci-
 bus. p̄nie sapor est ieiuniū p peccato qñ p̄fectam
 arripueris abstinentiā et apellētis. castrimargie
 cupiditatem supas d̄mēdo. penitudo ē. **Q**ñ p̄sua.

dētis gule libidiniē a vīno potādo vīnces. et iam
aqua parcissime vteris penitudo est. **Q**n̄ te somnus
premit ⁊ vīces eū penitudo ē. **Q**n̄ esuriēti veneras
p̄ciū vite est. vestire nudū. pascere pegrinū et cū
indigentibus mēse h̄re p̄fortiū. **S**criptum ē em̄ qd
Elemosinam animam a morte liberat si non habet
huius vitupatōis meritū. qz dicit **E**limosina cū in
iquitate accōsita abhōiātō ē corā deo. illa est pre-
ciū vite p̄petue. **S**i oraueris et ieiunaueris et ele-
mosinam iustā feceris p̄plesti p̄cium. redemisti
peccata tua remissa sunt crimina. reparata est vi-
ta tua. **D**uo era minuta mulier vidua misit in area
dei et p̄lata est opulētis. **E**t quid de duob⁹ minu-
tis dico qn̄ calix aque frigide porrectus nō vacat
ad p̄cium vite ergo non expauescas penitentiā
sed esto in p̄cessu eius promptior. in opere parati-
or. in amore p̄pensior. **R**isum fuge. liguā d̄rine. mo-
res p̄pone. vicia vīnce. virtutē dilige. sanctitatez
sequere. p̄missa male loquentiū dāna. et plena est
penitentia tua atqz p̄fecta p̄merebitur indulgen-
tiam p̄stante vero dñō nostro iesu ch̄risto in se-
cula seculorum.

**Explicit sermo beati Iohannis
crisostomi de penitentia .x.**

Fudo

Jan

